

สุริยุปราคา วันที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ภายหลังเวลาดำมืดคราส ๔๒ วินาที ถ่ายที่โลกโพธิ์ บัตตานี (ภาพจากสารานุกรมไทย สำหรับเยาวชน เรื่อง อุปราคา)

ในประเทศไทยเรานับตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์เป็นต้นมา จนกระทั่งรัชกาลปัจจุบันได้เกิดปรากฏการณ์สุริยุปราคาขึ้นหลายสิบครั้ง แต่ส่วนมากจะเป็นสุริยุปราคาแบบวงแหวนและแบบมีดเพียงบางส่วนเท่านั้น ปรากฏการณ์ลักษณะนี้จะทำให้เกิดเงามืดขึ้นบนพื้นโลกไม่มากนัก (เฉพาะตำแหน่งที่เงามืดได้เดินผ่าน) เป็นเพียงเงาสลัวราง ๆ คล้ายกับมีเมฆฝนอันหนาที่บดบังดวงตะวันเอาไว้เพียง

ชั่วคราวเท่านั้น ผู้ที่ได้ประสบพบเห็นจะไม่เกิดความตื่นเต้นหรือประทับใจมากนัก แต่ที่มีดมากจนต้องจุดตะเกียง ผู้คนที่ยืนอยู่ห่างกันสองถึงสามวามองดูแล้วจำหน้ากันไม่ได้เมื่อแหงนดูท้องฟ้าเห็นดาวระยิบระยับมีดกลางวันลักษณะนี้บางคนไม่เคยเจอมาเลยชั่วชีวิต ส่วนผู้ที่ประสบพบเห็นมาแล้วก็จะจัดเป็นครั้งแรกและครั้งสุดท้ายในชีวิตเลยก็ว่าได้ เพราะว่าประมาณ ๕๐๐ ปีมันจึงเกิดขึ้นในตำแหน่งเดิมอีกครั้งหนึ่ง ผู้ที่ได้ประสบมาจะเกิดความตื่นเต้นและประทับใจเป็นที่

มืด

กลาง

วัน

ที่

โลกโพธิ์

(ครบ

๖๐ ปี)

พิชัย แก้วขาว
วิทยาลัยเทคนิค บัตตานี

สุดจดจำไปชั่วชีวิตยากที่จะพรรณนา เป็นรูปภาพหรือตัวหนังสือให้ผู้ที่ไม่เคยประสบมาความรู้สึกละเช่นตนเองในช่วงนั้นได้ สุริยุปราคาที่เกิดขึ้นในลักษณะนี้ทางวิชาการเรียกว่าสุริยุปราคาหมดดวง ดวงอาทิตย์จะถูกดวงจันทร์เคลื่อนตัวมาปิดบังจนมืดมิดไปหมดทั้งดวง เป็นสุริยุปราคาที่เกิดขึ้นน้อยครั้งมากที่สุดเท่าที่บันทึกต่าง ๆ ที่มีอยู่เป็นหลักฐานตั้งแต่รัชสมัยรัชกาลที่ ๔ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันนี้ ในระยะ ๑๑๑ ปีที่ผ่านมา สุริยุปราคาหมดดวงที่เกิดขึ้นในแผ่นดินสยามมีอยู่เพียง ๒ ครั้งเท่านั้นที่นับได้ว่ามีตมมากที่สุดคือที่ตำบลหว้ากอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (๑๘ ส.ค. ๒๔๑๑) และที่ตำบลโลกโพธิ์จังหวัดปัตตานี (๘ พ.ค. ๒๔๗๒)

จากวันนั้นจนถึงวันนี้สุริยุปราคาหมดดวงที่เกิดขึ้น ณ ตำบลโลกโพธิ์ นับเวลาที่ผ่านไปได้ ๖๐ ปีพอดี (๘ พ.ค. ๒๔๗๒-๘ พ.ค. ๒๕๓๒) ท่านผู้อาวุโสทั้งหลายที่เกิดในอำเภอโลกโพธิ์ และยังอยู่ที่นั่นมาจนกระทั่งทุกวันนี้ ผู้ที่มีอายุระหว่าง ๖๐-๖๕ ปีในปัจจุบันเหตุการณ์ที่ได้เกิดขึ้น แม่ท่านจะอยู่ในเหตุการณ์ท่านก็คงจะจับต้นชนปลายไม่ถูกเพราะแต่ละท่านยังเป็นเด็กเล็ก ๆ อยู่ ท่านที่อายุเลข ๗๐ ปีขึ้นไปเท่านั้นที่จะเล่าเรื่องนี้ได้ดี เพราะในขณะนั้นท่านอายุได้ ๑๐ ปีขึ้นไปแล้ว ในปัจจุบันแต่ละท่านก็เป็นไม้ไผ่ล้มแล้วเข้าไปทุกที ผู้เขียนจึงได้รับสัมภาษณ์และจดบันทึก

เรื่องราวที่เกิดขึ้นเมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๔๗๒ เฉพาะท่านที่อยู่ใกล้ชิดกับเหตุการณ์ในบริเวณที่ศูนย์กลางของความมืดได้เกิดขึ้นในตอนเที่ยงวันของวันนั้นเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาของนักเรียนหลังค่อไป ถ้าเรามาเรียงเลขกันอยู่โดยทิ้งระยะห่างออกไปจากปี พ.ศ. ๒๕๓๒ ออกไปอีกสักประมาณ ๑๕ ปี ท่านผู้อาวุโสเหล่านี้จะยังคงเหลือรอดเล่าเรื่องมืดกลางวันโลกโพธิ์ให้เราท่านได้รับรู้อยู่อีกสักกี่ท่าน? เมื่อถึงวันนั้นเรื่องราวของสุริยุปราคาโลกโพธิ์ซึ่งนักดาราศาสตร์ถือว่าเป็นสุริยุปราคาครั้งสำคัญที่สุดครั้งหนึ่งในรอบ ๖๐ ปีที่ผ่านมาจะกลายเป็นตำนานประวัติศาสตร์ไปในที่สุดดังเช่นมืดกลางวันตำบลหว้ากอ

เมื่อทราบผลของการคำนวณเป็นที่แน่ชัดล่วงหน้าเป็นเวลานานหลายเดือนจากนักดาราศาสตร์ผู้เชี่ยวชาญว่า ในวันพฤหัสบดีขึ้น ๒ ค่ำเดือน ๖ ปีมะเส็ง ซึ่งตรงกับวันที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๒ จะเกิดสุริยุปราคาหมดดวงขึ้นในประเทศไทยโดยศูนย์กลางของความมืดจะเคลื่อนผ่านที่ตำบลโลกโพธิ์ อำเภอมะกรูด* (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นอำเภอโลกโพธิ์) จังหวัดปัตตานี ได้มีนักดาราศาสตร์ชาวยุโรปหลายชาติได้เดินทางเข้ามาสังเกตการณ์และเพื่อศึกษาการเกิดสุริยุปราคาครั้งนี้ล่วงหน้าก่อนที่จะเกิดปรากฏการณ์หลายวัน (สัมภาษณ์จากผู้อาวุโสหลาย ๆ

ท่าน) ส่วนคณะนักดาราศาสตร์ที่เข้ามาอย่างเป็นทางการมีอยู่สองคณะคือคณะนักดาราศาสตร์อังกฤษและนักดาราศาสตร์เยอรมัน “ได้ขอพระบรมราชานุญาตให้เข้ามาทำการวัดสังเกตการณ์สุริยุปราคาครั้งนี้ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ทางราชการได้ช่วยเหลือเป็นอย่างดี คณะเยอรมันตั้งถ่ายเครื่องมือวัดที่ใกล้สถานีรถไฟโลกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี คณะอังกฤษตั้งถ่ายเครื่องมือวัดที่สนามหน้าจังหวัด เวลาเต็มคราสนามประมาณ ๕ นาที เวลานั้นท้องฟ้ามืดมาก” (พลโทพระยาศัลวิธานนิเทศ, อุปราคา, สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน, เล่ม ๑, ๒๕๑๖)

อำเภอมะกรูดในช่วงนั้น (สัมภาษณ์ผู้อาวุโส) มีพระท่านุประชากิจ (เส็ง ลิมปีย์เสียว) เป็นนายอำเภอท่านได้สั่งให้กำนันผู้ใหญ่บ้านไปป่าวประกาศให้ลูกบ้านของตนทราบว่าในวันและเวลาดังกล่าวจะเกิดปรากฏการณ์มืดกลางวันขึ้น ขอให้ราษฎรอย่าได้ตกใจกลัวหวาดวิตกว่าจะเป็นอาเพศนอกเหตุกลางร้ายอันใดเลย เป็นเหตุการณ์ทางธรรมชาติ การประชาสัมพันธ์ข่าวของทางราชการในขณะนั้นการส่งข่าวแบบปากต่อปากเป็นวิธีการที่ดีที่สุด ในสมัยนั้น กำนันผู้ใหญ่บ้านจึงนำข่าวนี้กลับไปบอกกล่าวให้แก่ลูกบ้านของตนเองล่วงหน้าเป็นเวลาหลายวัน บางคนก็ทราบ บางคนก็ไม่ทราบเพราะไม่

*ที่ว่าการอำเภอมะกรูดเดิมตั้งอยู่ด้านทิศใต้ของสนามฟุตบอลโรงเรียนบ้านนาเกตุ

ค่อยได้มาบ้านกำนันผู้ใหญ่บ้าน
บ่อยนักถ้าไม่มีเหตุจำเป็น ผู้ที่ทราบ
ข่าวส่วนมากจะไม่เชื่อเลยว่าใน
วันนั้นตอนเที่ยงวันในวันพฤหัสบดี
ที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๒
ดวงตะวันจะมีมืดจนมองดูลายมือ
ของตัวเองไม่เห็น ตั้งแต่เกิดมาจาก
ท้องพ่อท้องแม่จนผมหยอกแล้วยัง
ไม่เคยได้ยินมาเลยว่าตะวันมันจะมี
มืดในเวลากลางวัน (เที่ยงวัน)
ข่าวที่กำนันนายบ้านนำมาบอกนั้น
เป็นเรื่องซ้หกเหลวไหลมันจะมี
ได้จริง ๆ อย่างว่านั่นก็เมื่อตะวัน
ตกดินไปแล้วเท่านั้นแหละ

ขณะนักดาราศาสตร์เยอรมัน
เลือกทำเลที่ตั้งกล้องได้บนเนินเขา
เดี่ยว ๆ ลูกหนึ่งอยู่หลังที่ว่าการ
อำเภอโลกโพธิ์ในปัจจุบันไปทาง
ทิศเหนือประมาณ ๒๐๐ เมตรและ
อยู่ห่างจากสถานีรถไฟโลกโพธิ์
ประมาณ ๔๐๐ เมตร ทางอำเภอ
ได้เกณฑ์ราษฎรบริเวณใกล้เคียง
มาทำการแผ้วถางและปรับพื้นที่
บริเวณทำเลดังกล่าวจนเป็นที่เรียบ
ร้อย กรมแผนที่ทหารบกได้ทำการ
รังวัดหาตำแหน่งศูนย์กลางความ
มืดและได้ลงหมุดสามเหลี่ยมใหญ่
ไว้ ณ ตำแหน่งนั้น (ในช่วงนั้น
พลโทพระยาศีลวิธานนิเทศ เป็น
เจ้ากรมแผนที่) ฝ่ายนักดาราศาสตร์
ก็ได้ทำการก่อสร้างฐานตั้งกล้อง
ดูดาวและฐานเครื่องมือวัดด้วย
คอนกรีตสูงฐานละ ๑ เมตร และ
ห่างกันแต่ละฐานประมาณฐานละ
๑ เมตร เรียงเป็นแนวตรงจากทิศ
เหนือไปยังทิศใต้ (ดูภาพประกอบ)
เมื่อสร้างฐานติดตั้งกล้องแล้วเสร็จ
กล้องที่ติดตั้งเป็นกล้องขนาดใหญ่
มาก ผู้คนจากหมู่บ้านกาโละ บ้าน

มะกรูด และบ้านป่าบอนสามารถ
มองเห็นกล้องนี้ได้จากหมู่บ้านของ
ตนเองแสดงว่ากล้องมีขนาดใหญ่
มากทีเดียว พระครูวิรัชโสภณ
(แดง) เจ้าคณะอำเภอโลกโพธิ์คน
ปัจจุบันท่านกล่าวกับผู้เขียนว่า
หลังจากมืดกลางวันผ่านไปแล้ว
วันรุ่งขึ้นท่านและพระลูกวัดวัด
มะเคือทอง (ตอนนั้นท่านยังเป็น
พระลูกวัดมะเคือทองอยู่) หลาย
รูปได้เดินทางขึ้นไปดูกล้องดูดาว
บนเนินเขาดังกล่าว ท่านบอกว่า
ตัวกล้องนั้นโตเท่าต้นมะพร้าว
เลยทีเดียว ในช่วงก่อนที่จะเกิด
การมืดขึ้น ท่านบอกว่าทางการ
จะห้ามมิให้ชาวบ้านเข้าไปใกล้
ฐานที่ตั้งกล้องเป็นอันขาดเพราะ
กลัวจะทำความยุ่งยากและเกิด
ปัญหาขึ้นกับคณะนักดาราศาสตร์

ก่อนที่ผู้เขียนจะนำคำบอกเล่า
จากท่านผู้อาวุโสที่ได้ประสบกับ
ปรากฏการณ์นี้มาให้ท่านทั้งหลาย
ได้รู้ว่ามืดกลางวันในครั้งนั้น แต่
ละท่านที่ได้ประสบมามีความรู้สึก
คันคั่ง ดกคะลิ่งชะงักไปทั้งคนและ
สัตว์มากน้อยเพียงไร สภาวะแวดล้อม
ในตอนนั้นเป็นอย่างไร มีด
อย่างไร นานแค่ไหน ผู้เขียนขอ
ย้อนกลับไปดูคำบรรยายความมืด
ที่เกิดขึ้นที่ตำบลห้วยกอ จังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์กันก่อนซึ่งถือกัน
ว่าสุริยุปราคาในครั้งนั้นมีมืดมากกว่า
ครั้งใด ๆ เช่นกัน คำบรรยายนี้เป็น
บันทึกในรายงานของนักดาราศาสตร์
ชาวอังกฤษที่ได้บันทึกเอาไว้ผู้เขียน
ได้คัดลอกเอามาจากหนังสือสารา
นุกรมไทยสำหรับเยาวชนในเรื่อง
อุปราศรัย พลโทพระยาศีลวิธาน
นิเทศ ท่านเป็นผู้แต่ง ในบันทึก

ดังกล่าวบรรยายไว้ว่า “ก่อนเวลา
หมดดวง ๕ นาที อากาศมืดมัวมาก
ขึ้น สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่บนบกแลเห็น
จืดจางได้ยาก ต้นไม้ที่บริเวณใกล้
ชิดกับบ้านดูเป็นกลุ่มดำไปหมด
ดาวส่องสว่างให้เห็นตรงศีรษะ
เรือกำปั่นในทะเลห่าง ๓ ไมล์แล
ไม่เห็นเลย เมื่อเวลาเงาพระจันทร์
บังดวงอาทิตย์ทั้งดวงมืดมากทีเดียว
ในช่วงระยะ ๒-๓ ฟุต แลเห็นร่างกาย
คนจำกันไม่ได้และไม่สามารถ
กำหนดประมาณระยะใกล้ไกล
ได้ดีต้องใช้ไฟส่องดูใกล้ ๆ ใน
ท้องฟ้ามีดาวส่องแสงทั่วไป”

ในสมัยรัชกาลที่ ๕ ก็ได้เกิด
สุริยุปราคาหมดดวงขึ้นอีกครั้งหนึ่ง
ในวันที่ ๖ เมษายน ๒๔๑๙ ใน
หนังสือเล่มเดียวกันได้กล่าวไว้ว่า
“ความมืดมัวของท้องฟ้าเกือบ ๆ
เท่าพระจันทร์วันเพ็ญ แต่ไม่มีมืด
เท่าสุริยุปราคา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๑
(ที่ห้วยกอ)” ส่วนมืดกลางวัน
ที่โลกโพธิ์ที่ผู้เขียนได้นำมาเสนอให้
ทุกท่านทราบในครั้งนี้ หนังสือ
ดังกล่าวได้บอกไว้ว่า “เวลาเต็ม
คราสนานประมาณ ๕ นาที เวลา
นั้นท้องฟ้ามืดมาก”

สุริยุปราคาหมดดวงครั้งล่าสุด
ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ได้เกิด
ขึ้นเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ.
๒๔๕๙ คณะนักดาราศาสตร์อเมริกัน
ได้เข้ามาทำการวัด ณ พระราชวัง
บางปะอิน “เวลาเต็มคราสนานกว่า
๖ นาที ความมืดสลัวท้องฟ้าเวลา
เต็มคราสไม่มากเท่าครั้งที่ปัตตานี
(ที่โลกโพธิ์)” (พลโทพระยาศีล
วิธานนิเทศ, สารานุกรมไทยสำหรับ
เยาวชน, เล่ม ๑, ๒๕๑๖)

พระปกเกล้าฯ เสด็จทอดพระเนตร สุริยุปราคาที่โลกโพธิ์ด้วย?

แม้ว่าจะเป็นเพียงระยะเวลา ๖๐ ปี ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของอำเภอโลกโพธิ์เริ่มสืบสนและก็เป็นความจริง คนในท้องถิ่นส่วนมาก (คนรุ่นหลัง) ในปัจจุบันนี้ต่างก็เชื่อกันว่า พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวในหลวงรัชกาลที่ ๗ ได้เสด็จพระราชดำเนินมาทอดพระเนตรสุริยุปราคาในครั้งนี้ด้วยเพราะพลับพลารับเสด็จรูปแบบทรงไทยภาคใต้ยังมีอยู่เป็นหลักฐาน (ดูภาพประกอบ) พลับพลาดังกล่าวปัจจุบันได้รับการบูรณะให้คงอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์และตั้งอยู่หลังสำนักงานที่ดินอำเภอ

คุณประยูทธ สิทธิพันธ์ได้กล่าวไว้ในหนังสือ “สมเด็จพระจอมเกล้าเจ้ากรุงสยาม” เล่มปลาย, สำนักพิมพ์สยาม, พ.ศ. ๒๕๑๖, หน้า ๓๑๔-๓๑๕ ไว้ดังนี้ “ในรัชสมัยสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีสุริยุปราคาครั้งสำคัญสองครั้ง ครั้งพุทธศักราช ๒๔๗๒ กับครั้งพุทธศักราช ๒๔๗๕ ครั้งแรกเป็นต้นเหตุให้เสด็จทอดพระเนตร ณ เมืองปัตตานี ตำบลโลกโพธิ์ จนทรงประหลาดเสียดพระเนตร”

สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ของสถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, พ.ศ. ๒๕๒๕ หน้า ๖๕๖ คุณทวีป จันทศิริได้กล่าวไว้ในเรื่องประวัติของอำเภอโลกโพธิ์ว่า “พระบาท

สมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จเยี่ยมพสกนิกรและทอดพระเนตรสุริยุปราคาพร้อมข้าราชการบริพารที่โลกโพธิ์ ฝรั่งเศสได้นำกล้องดูดาวมาตั้งฐานส่องดูที่เนินเขาหลังสถานีรถไฟ เหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้ชาวโลกโพธิ์ถือเป็นนิมิตมงคลที่สุด”

ณ วันพฤหัสบดีขึ้น ๒ ค่ำ เดือน ๖ วิสาขมาส ปีมะเส็ง เอกศก จุลศักราช ๑๒๕๑ ตรงกับวันที่ ๑๖ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๗๒ มีสุริยุปราคาสำคัญในประเทศสยาม ตรงกับรัชกาลสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่กรุงเทพฯ แลเห็นเป็นสุริยุปราคาเริ่มจับตั้งแต่ ๑๒ นาฬิกา ๑๕ นาที จับแต่ทิศเหนือสุริยุปราคาแลเห็นมีหมดดวงเป็นสรพรภาสที่จังหวัดปัตตานี ตำบลโลกโพธิ์ มีหมดอยู่ ๕ นาที โมกขบริสุทธี เมื่อเวลา ๑๕ นาฬิกา ๑๖ นาที (ประยูทธ สิทธิพันธ์, พระจอมเกล้าเจ้ากรุงสยาม, เล่มปลาย, สำนักพิมพ์สยาม, ๒๕๑๖, หน้า ๓๑๑) จากบันทึกดังกล่าวเราลองมาฟัง (ดู) คำบอกเล่าของท่านผู้อาวุโส ที่ร่วมดูอยู่ในบริเวณใกล้ศูนย์กลางที่เกิดสุริยุปราคาในครั้งนั้น ดูบ้าง ซึ่งผู้เขียนได้พยายามสัมภาษณ์ในเรื่องราวที่เชื่อว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาในอนาคตต่อไป มีดกลางวันในครั้งนี้มีดมากเพียงใด? ในหลวง ร.๗ ทรงประทับอยู่ในเหตุการณ์ด้วยจริงหรือ? ท่านลองอ่านดูคำให้สัมภาษณ์ที่ผู้เขียนได้ไปสัมภาษณ์จากปากคำของท่าน

เหล่านี้มาด้วยตนเอง

สัมภาษณ์บุคคลที่ ๑

นายลาก ศรีบุตร อายุ ๘๑ ปี บ้านเลขที่ ๑๗ หมู่ที่ ๕ ต.เป็ยอน อ.โลกโพธิ์ จ.ปัตตานี

วันสัมภาษณ์ ๓๐ ต.ค. ๓๑

ผู้เขียน - ตอนที่มืดกลางวัน (๕ พ.ค. ๒๕๓๒) ในครั้งนั้นคุณตาทำอะไรอยู่ที่ไหน

ตาลาก - ตอนนั้นตายังเป็นเด็ก บ่าวอยู่ได้ไปทำงานอยู่ที่บ้านทุ่งสูงในวันที่มืดกลางวันดากับเพื่อน ๆ ได้ขึ้นรถไฟจากหาดใหญ่กลับมาบ้านมาลงรถไฟที่สถานีโลกโพธิ์พอดี

ผู้เขียน - คุณตาทราบไหมครับว่าในวันนั้นจะเกิดการมืดกลางวัน

ตาลาก - รู้มาก่อนแล้วจากท่านว่าจะเกิดวันเป็นสุริยุ แต่ไม่ได้บอกว่าจะเป็ยวันไหนแน่และได้เห็นพวกฝรั่งเที่ยวเดินหาซื้อของอยู่ในตลาดโลกโพธิ์อยู่ก่อนนานหลายวันแล้ว เขาว่าพวกมันมาตั้งกล้องกันอยู่บนความ

ผู้เขียน - แล้วเป็นยังไงต่อไปครับ

ตาลาก - พอตาสงจากรถไฟตอนนั้นรู้สึกว่าจะวันอยู่ใน

*ที่ถูกต้องคือวันที่ ๕ เข้าใจว่าการพิสูจน์อักษรผิดพลาด, ผู้เขียน

*คนปักษ์ใต้สมัยก่อนเรียกจันทรุปราคาว่าเดือนเป็นจันทร์ และเรียกสุริยุปราคาว่า ตะวันเป็นสุริยุ, ผู้เขียน

เวลาพระฉันเพลพอดี เห็นจะได้ คนที่สถานี พุดกันฉาวว่าเที่ยงตรง วันนี้แหละจะเกิดมิด กลางวัน เพื่อน ๆ ที่ กลับมาด้วยกันต่างก็ รบเร้าว่าอย่าเพิ่งกลับ บ้านก่อนคอยดูมิดกลาง วันดีกว่านี่ก็ใกล้เวลา เที่ยงตรงแล้ว

ผู้เขียน - คุณดาเชื่อไหม?

ดาลาก - ตอนนั้นยังไม่เชื่อเลย ตะวันอยู่ตรงหัวมันจะมี ดิดได้อย่างไรกัน

ผู้เขียน - แล้วมันมิดจริงหรือ เปล่า
มิดจริงมิดจนไถ่เงินร้าน* เลย

ผู้เขียน - คุณดาลองเล่าให้ฟัง หน่อยสิครับว่าตอนเริ่ม มิดมันเป็นอย่างไรบ้าง

ดาลาก - ดาก็เพื่อนนั่งถ้าแล กันอยู่ที่หลังสถานี ชั่วโมงไม่นานก็รู้สึกคล้าย กับว่ามีก้อนเมฆได้เข้า บังดวงตะวันเงยขึ้นดู ก็ไม่เห็นเมฆ แสงตะวัน ค่อย ๆ มืดมัวลงเรื่อย ให้รู้สึกเย็น พอมีดมาก เข้านกเอี้ยงนกบินหลา ข้างสถานีร้องทักกันลั่น เหมือนอย่างกับว่านก ชุมรัง (นกจะร้องก่อน จะเข้ารังนอนตอนพลบ กำ) ทั้งจ้วและแพะของ แหกที่ล่ามอยู่ใกล้สถานี

ร้องมอ ๆ ไถ่เงินข้าง สถานีร้องก็อกก็ากเดิน หาที่นอน ตัวที่ลูกอ่อน ก็อุบลูก (กกลูก) อยู่ กลางทิวหลังสถานีนั้น เอง เงยแลฟ้าอีกทีทั้งฟ้า แลดูเป็นสีออกม่วงเห็น ดาวอยู่สองสามดวง หัน ไปดูข้างต้นชะเมาเห็น พวกฝรั่งหลายคน ลาง คนยื่นส่องกล้อง ลาง คนนั่งก้ม ลางคนลง นอนหงาย พอมีดมาก เข้าคนทั้งสถานีเงียบ หมดทั้งพวกฝรั่งทั้ง เพื่อนคนเลหากันไม่เห็น เห็นพอรู้ว่าเป็นคนถ้ำ ไม่รู้จักกันมาก่อนก็ไม่ รู้ว่าเป็นใคร มันมิดจน เหมือนคืนเดือนแรม แก่ ๆ

ผู้เขียน - ตอนนั้นคุณดาเห็นดวง ตะวันไหม

ดาลาก - เงยแลตะวันเห็นกลมดำ เป็นเงาเหมือนเอากะทะ ขึ้นไปครอบปิดไว้

ผู้เขียน - มิดอยู่นานไหม ตอนมีด รู้สึกอย่างไรบ้าง

ดาลาก - มิดไม่นานก็แจ้งออก ราว ๆ สักยกหนึ่งที่ มวยชกกันในโทรทัศน์ เดียวนี้ ตอนที่กำลัง มิดก็ใจไม่ดีเหมือนกัน รู้สึกใจสั้นขนหัวพอง (ขนลุก) ร้อน ๆ เย็น ๆ

ผู้เขียน - คุณดาทราบไหมว่าทำไม

ตะวันมันถึงมิดในเวลา กลางวัน

ดาลาก - ปู่ย่าตาพวดเขาบอก ว่า ถ้ามิดในกลางวันเขา เรียก ว่า เป็นสุริย์ แต่มีดหนนี้ตาว่าไม่ใช่ หวันเป็นสุริย์

ผู้เขียน - แล้วคุณดาว่ามันมิดขึ้น มาได้เพราะอะไร

ดาลาก - เพราะว่าพวกฝรั่งชอบ มันมันใช้กล้องใหญ่บน คอนบูตเขาแสงตะวัน เข้าไปอยู่ในกล้องของ มันหมด กล้องอันนั้น เดียวนี้ไม่รู้ว่ามีอยู่อีก หรือเปล่า ชาติของมัน ข้างดีเสียจริง ๆ

ผู้เขียน - เห็นเขาพูดกันว่าใน วันนั้น ในหลวง ร.๗ ได้เสด็จมาทอดพระ เนตรมิดกลางวันในครั้ง นั้นที่โลกโพธิ์ด้วย

ดาลาก - ไม่ ดาไม่เห็นเลขในวัน นั้นไม่มีในหลวง

สัมภาษณ์บุคคลที่ ๒
นางเอี่ยม ไชยลาภ อายุ ๘๖ ปี บ้านเลขที่ ๔๐ หมู่ที่ ๒ ต.บางโคระ อ.โลกโพธิ์ จ.ปัตตานี วันสัมภาษณ์ ๑๓ พ.ย. ๓๑

ผู้เขียน - คุณยายลองเล่าเหตุการณ์มิดกลางวันที่คุณ ยายได้ไปประสบมาที่ โลกโพธิ์

ยายเอี่ยม - วันเดือนปีที่มิดยายจำ ไม่ได้แล้วตอนนั้นยัง

*เล่า ใ้เพื่อนบ้านจะมีร้านหรือแคร่ไว้ให้ไถ่เงินไปนอนเมื่อตอนพลบค่ำนครนี้ชาวบ้านเรียกว่าร้านไถ่, ผู้เขียน

เป็นเด็กอายุราว ๆ
๑๔-๑๕ ปี ท่านกำนัน
ขุนสนั่น (ฐ) ได้พา
พวกเด็ก ๆ ไปดูมิด
กลางวันตามที่ทาง
อำเภอประกาศขยายก็ไป
กับเขาด้วย รู้สึกว่า
พวกฝรั่งตั้งกล้องกัน
อยู่หลังสถานีรถไฟ
(คงเป็นพวกเดียวกับที่
ตลาดกล่าวไว้ แต่มีใช้
พวกที่ตั้งกล้องใหญ่
เป็นทางการอยู่บนเขา
น่าจะเป็นพวกสังเกตร
การณ์)

ผู้เขียน - คุณยายกรุณาเล่าตอนที่
ที่เริ่มมิดจนกระทั่ง
สว่าง

ยายเอี่ยม - พอเริ่มมิดเหมือนกับว่า
ขี้เมฆเล่นเข้ามาบัง
ตะวัน พวกฝรั่งที่ตั้ง
กล้องอยู่หลังสถานี
รถไฟวิ่งกันวุ่นกลางคน
ขึ้น ลางคนนอน มิดอยู่
ไม่นานก็ค่อย ๆ แจ้ง
ออก

ผู้เขียน - มิดมากไหม

ยายเอี่ยม - บอกไม่ถูกมันมิด
คล้าย ๆ กับคืนที่เดือน
อำฮุย (เมฆบังพระ
จันทร์)

ผู้เขียน - มีในหลวงเสด็จมาดู
ด้วยไหมในวันที่มิด
กลางวัน

ยายเอี่ยม - ไม่ทราบ

สัมภาษณ์บุคคลที่ ๓

นางจิบ ถูกทพันธ์ อายุ ๘๒ ปี
บ้านเลขที่ ๖๓ หมู่ที่ ๑ ต.โคกโพธิ์
อ.โคกโพธิ์ จ.ปัตตานี

วันสัมภาษณ์ ๑๑ ธ.ค. ๓๑

ผู้เขียน - คุณยายลองเล่าเหตุ
การณ์มิดกลางวันที่โคก
โพธิ์เมื่อนานมาแล้ว

ยายจิบ - ในวันที่มิดยายอยู่บ้าน
ไม่ได้ไปไหน บ้านยาย
ตอนนั้นอยู่หน้าสถานี
รถไฟโคกโพธิ์* มันมิด
มากจนมองอะไรไม่
เห็นมิดเหมือนกลาง
คืนเลย กลัวว่าจะมิด
นาไปปะทะเงียงมา
จุดไม่ทันได้จุดก็แจ้ง
สว่างออกมาเสียก่อน

ผู้เขียน - ในคืนนั้นในหลวงเสด็จ
มาโคกโพธิ์ด้วยไหม

ยายจิบ - ไม่ทราบ ในหลวงมา
ทีหลังหรือก่อนก็ไม่
ได้แต่คนละครั้งกับมิด
กลางวันแต่ในหลวง
เสด็จมาด้วยในปีนั้น

สัมภาษณ์บุคคลที่ ๔

นางแดง สุขแก้วมณี อายุ ๘๘ ปี
บ้านเลขที่ ๗๗ หมู่ที่ ๗ ต.โคกโพธิ์
อ.โคกโพธิ์ จ.ปัตตานี

วันสัมภาษณ์ ๑๑ ธันวาคม ๓๑

ผู้เขียน - คุณยายกรุณาช่วยเล่า
เรื่องมิดกลางวันให้ฟัง
ได้ไหม

ยายแดง - ได้ รู้สึกว่ามันเกิดมา
นานแล้วที่เดือนกุมภาพันธ์

ก็บอกไม่ถูก วันที่มัน
มิดยายกำลังเดินเท้าไป
บ้านข้างให้ตัด ขณะ
เดินผ่านทุ่งนาบ้านป่า
บอนตะวันมันก็เริ่ม
เมฆางเรื่อย ๆ นึกว่า
เมฆบังก็ไม่ได้สนใจ
อะไร รู้สึกแปลกใจที่
มันค่อย ๆ มิดเข้ามา
เข้า วิวที่กินหญ้าอยู่ใน
ทุ่งร้องมด ๆ เสียงลั่น
ชั่วระยะหนึ่งมองไป
ทางไหนก็มิดไปหมด
เห็นทางเดินกลาง ๆ
ยายหยุดนั่งเดี่ยวเดียว
มันก็ค่อย ๆ แจ้งออก
มาจนเหมือนเดิม รู้สึก
ตกใจในขณะที่มันมิด

ผู้เขียน - ในวันที่มิดยายรู้ข่าวว่า
ในหลวงเสด็จมาโคก
โพธิ์ด้วยไหม?

ยายแดง - วันที่ในหลวงเสด็จมา
รู้สึกว่าจะหลังจากที่มิด
กลางวัน วันที่พระองค์
เสด็จมาขยายก็ไปเฝ้า
เสด็จอยู่ด้วยที่หน้า
อำเภอ (แสดงว่าที่ว่า
การอำเภอโคกโพธิ์ใน
ปัจจุบันได้สร้างขึ้น
แล้ว) ไม่ทราบว่า
เป็นในหลวงพระองค์ไหน
จำไม่ได้แล้ว

สัมภาษณ์บุคคลที่ ๕

นางรื่น พันธุ์ทอง อายุ ๘๐ ปี
บ้านเลขที่ ๒๑ หมู่ที่ ๑ ต.ป่าบอน

* ตลาดใหญ่ที่เป็นศูนย์กลางการค้าของโคกโพธิ์ในสมัยนั้นอยู่ หน้าสถานีรถไฟ

อ. โลกโพธิ์ จ. ปัตตานี
วันที่สัมภรณ์-มกราคม ๓๒
ผู้เขียน - ทราบว่าในวันเกิดเหตุ
การณ์มืดกลางวัน คุณ
ยายอยู่ที่หน้าอำเภอ
เรื่องราวเป็นมาอย่าง
ไร?
ยายรับ - เนื่องจากคุณพ่อของ
ยายคือ โนราแล้ว
แขนอ่อน (ทาสะพิ
ทักษ์) นำคณะโนราไป
แสดงฉลองที่ว่าการ
อำเภอหลังใหม่อยู่ใน
วันนั้น คุณพ่อเป็น
- โนราหลวงมาแต่ครั้ง
ท่านเจ้าคุณตุง (พระ
ชาเพชรภิบาล เจ้า
เมืองหนองจิก) เมื่อ
ทางราชการมีงานสำ
คัญที่จะต้องมีมหรสพ
แสดง ท่านเจ้าคุณจะ
ให้บ่าวนำขันหมากมา
รับไปแสดงอยู่เสมอ
เมื่อครั้งที่ในหลวง
เสด็จมายังเมืองตานี
ตอนนั้นยายยังเล็ก ๆ
(ร.๖ เสด็จปัตตานี,
๒๔๕๘) ท่านเจ้าคุณ
ก็จัดให้คุณพ่อไปรับ
ถวายหน้าพระที่นั่ง
หน้าเมืองตานีพร้อม
กับโนราคณะอื่นด้วย
เช่นกัน มาคราวฉลอง
อำเภอนี้ทางการเขาได้
ย้ายที่ว่าการอำเภอจาก
บ้านนาเกตุมาสร้างใหม่
ที่โลกโพธิ์ตอนย้ายมา
ใหม่ ๆ ยังคงเรียกว่า

อำเภอมะกรูดอยู่ คุณ
พ่อก็ถูกทางการรับไป
แสดงในงานฉลองใน
ครั้งนี้อีก

ผู้เขียน - คุณยายไปรับโนรา อยู่
กับคุณพ่อของคุณยาย
หรือ

ยายรับ - ไม่หรือ คุณรับไม่
เป็นในสมัยนั้น โนรา
ยังมีแค่พวกผู้ชาย
ล้วน ๆ ยังไม่มีโนรา
ผู้หญิง ยายไปที่นั่น
เนื่องจากคุณพ่อให้คน
มาบอกข่าวว่าน้องชาย
ของชายป่วยหนักอยู่ที่
มะกรูดและต้องการจะ
พบยาย ยายก็ไปหาคุณ
พ่อก่อนที่โรงโนรา
หน้าอำเภอจากนั้นจึง
จะไปเยี่ยมน้องชาย
ที่บ้านมะกรูด ตอน
นั้นประมาณเที่ยงวัน
ยายยังอยู่ที่โรงโนรา
หน้าอำเภอ พวกนาย
บนอำเภอก็ตะโกนบอก
ลงมาว่าให้ทุกคนอยู่ใน
ความสงบห้ามส่งเสียง
ดังคะวันจะเริ่มมืดลง
แล้วยายก็เลยรอดูมืด
กลางวันอยู่ที่นั่น

ผู้เขียน - คุณยายทราบล่วงหน้า
ไหมว่าวันนั้นจะเกิด
เหตุการณ์มืดกลางวัน

ยายรับ - รู้มาบ้างแล้วจากนาย
บ้านสี่จัน

ผู้เขียน - ตอนที่มืดมืดมากไหม
ยายรู้สึกอย่างไรบ้าง
ในช่วงนั้น

ยายรับ - แสงคะวันค่อย ๆ
เหงาลงจนมืดเหมือน
กลางคืนที่ไม่มีดวง
จันทร์ คนก็เงียบหมด
ไม่มีใครกล้าส่งเสียง
ดัง เพราะกลัวพวก
อำเภอ ตอนนั้นเงยดู
ดวงคะวันเห็นเป็นดวง
สีดำอากาศเย็นพวกไก่
ที่เที่ยวกุ้ยเขี่ยหากินอยู่
ตามลานหน้าอำเภอร้อง
หารังนอน ยายนี่อยู่ใน
ใจว่าวันนี้นั่งไม่
ต้องไปเยี่ยมน้องที่
มะกรูดแล้ว เพราะ
คบไฟหรือเทียนไขก็
ไม่ได้หามาเข้าใจว่า
มันมืดนานเป็นคืน ๆ
เหมือนดังทุก ๆ คืน
ที่เรานอนหลับ มีคอบู
ระยะหนึ่งก็หายเป็น
ปกติ ตอนที่กำลังมืด
รู้สึกอึดอัดหายใจไม่
ค่อยจะออก

ผู้เขียน - ที่อำเภอในขณะนั้น
มีในหลวงเสด็จประทับ
อยู่ด้วยไหม

ยายรับ - ยายไม่เห็น ไม่มี มี
แต่ในงานฉลองอำเภอ
คนเยอะทีเดียว

สัมภรณ์บุคลลที่ ๖

พระครูวิรัชโสภณ (แดง)
เจ้าคณะอำเภอโลกโพธิ์ อายุ ๘๗ ปี
เจ้าอาวาสวัดศรีมหาโพธิ์

ด.โลกโพธิ์ อ.โลกโพธิ์ จ.ปัตตานี
วันสัมภรณ์-มกราคม ๒๕๓๒

ผู้เขียน - ขอความกรุณาให้

ท่านอาจารย์ช่วยเล่า
เรื่องมิดกลางวันซึ่ง
ได้เกิดขึ้นเมื่อ ๖๐
ปีที่ผ่านมา

พระครูวิรัช - ตอนนั้นอาตมาเป็น
พระอยู่วัดมะเดื่อ
ทอง ได้ทราบข่าว
หน้าจากทางการ
เช่นกันว่าจะมีมิด
กลางวันเกิดขึ้นที่
ตำบลนี้ เห็นพวก
ฝรั่งมาอยู่กับหลาย
วันแล้ว วันที่มีดนั้น
อยู่ในวัดมะเดื่อทอง
เพิ่งฉันทเพลเสร็จไม่
นาน มันมีดตอน
เที่ยงกว่า ๆ มีดอยู่
ไม่นาน

ผู้เขียน - มีดมากไหมครับ
ท่านรู้สึกอย่างไร
บ้างในขณะที่มีด

พระครูวิรัช - มีดบอกไม่ถูก มัน
ติดกับที่มีดอยู่ทุก ๆ
คืนมากแต่มันก็มีด
เสียจนมองดูเส้น
ลายมือของตัวเอง
ไม่เห็น ในขณะที่มีด
นั้นให้รู้สึกหัวใจสั่น
มือเท้าเย็นคล้ายจะ
เป็นลม อึดอัดมันง
เหมือนคนละเมอ
ไถ่วัดขึ้นหารังนอน
แม่ไก่เรียกลูกมาอูบ
อยู่ใต้ถุนครัวมันคง
จะงงเหมือนกันกับ
เรา

ผู้เขียน - ท่านอาจารย์ทราบ
ไหมว่ามันมีดเพราะ

อะไร?

พระครูวิรัช - คนเผ่าคนแก่เขา
บอกว่าตะวันเป็น
สุริย์ แต่พวกชาว
บ้านข้าง ๆ วัดเขา
พูดกันว่า พวกฝรั่ง
มันใช้กล้องดูเอา
แสงตะวันไป อาต
มาก็อยากจะรู้วันรุ่ง
ขึ้น ชวนพระในวัด
หลายรูปเดินทางมา
โลกโพธิ์ได้ขึ้นไป
ดูกล้องนั้นบนเขา
หลังอำเภอ กล้องมี
ขนาดใหญ่มากเท่า ๆ
ต้นมะพร้าวเห็น
จะได้ ก่อนหน้านั้น
ทางการห้ามมิให้
ชาวบ้านขึ้นไปดู

ผู้เขียน - ได้ยินเขาเล่ากันว่า
ในวันที่มีดกลางวัน
นั้นในหลวง ร.๑
ได้เสด็จมาประทับดู
มิดกลางวันที่โลก
โพธิ์ด้วย เห็นปลับ
พลารับเสด็จยังมีอยู่
เลยครับ

พระครูวิรัช - ในหลวงเสด็จมา
คนละครั้งกับวันที่
มิดกลางวัน มิดกลาง
วันเกิดขึ้นก่อนแต่
ก็อยู่ในปีเดียวกัน
ปลับพลาลังนั้น
อาตมาก็เป็นช่างที่
ร่วมก่อสร้างอยู่ด้วย
คนหนึ่ง

ผู้เขียน - ขอความกรุณาให้
ท่านอาจารย์เล่าเรื่อง

การก่อสร้างปลับ
พลาลังนั้นให้ละ
เอียดด้วยครับ

พระครูวิรัช - เมื่อทางอำเภอได้รับ
แจ้งมาว่าในหลวง
จะเสด็จมาเยี่ยม
ราษฎรที่โลกโพธิ์
คุณพระท่านนาย
อำเภอได้มอบให้
ท่านขุนอัคนีนาย
สถานีรถไฟโลกโพธิ์
ในขณะที่นั้นเป็นผู้
ออกแบบปลับปลา
และได้จัดหาไม้ของ
การรถไฟหลวงมา
สมทบร่วมในการ
ก่อสร้างไม้อีกส่วน
หนึ่งทางอำเภอได้
จัดซื้อหามาเอง
ตอนนั้นท่านอาจารย์
พระครูมนัสสมณ
คุณ (สีพุด) เจ้า
อาวาสวัดมะเดื่อ
ทอง เป็นเจ้าคณะ
อำเภออยู่ท่านมีฝีมือ
ในการก่อสร้างเป็น
เลิศในละแวกนั้น
คุณพระจึงนิมนต์
ท่านมาเป็นหัวหน้า
ช่างในการก่อสร้าง
โดยให้พระลูกวัด
ส่วนหนึ่งเป็นลูก
มือร่วมกับชาวบ้าน
หลายคน อาตมาซึ่ง
ขณะนั้นเป็นพระลูก
วัดมะเดื่อทองอยู่ที่
ร่วมอยู่ในคณะช่าง
ดังกล่าวที่ได้ร่วมกัน

ก่อสร้างพลับพลา
หลังนี้

ผู้เขียน - พระองค์เสด็จมา
ในครั้งนั้นได้ทรง
ปลูกต้นไม้เพื่อเป็น
มิ่งมงคลแก่พสก
นิกรชาวโลกโพธิ์
ด้วยไช้ไหมครับ

พระครูวิรัช - ไช้ พระองค์ทรง
ปลูกต้นไม้ไว้ต้น
หนึ่ง บริเวณหลัง
สถานีรถไฟโลกโพธิ์
โพ ต้นดังกล่าว
ต่อมาได้เจริญงอก
งามและแตกกิ่งก้าน
สาขาแผ่ไพศาลเป็น
บริเวณกว้างมาก
ที่เดียว รู้สึกว่าหลัง
สงครามโลกครั้งที่
๒ มีนายสถานีคน
หนึ่งได้ไช้ให้พนักงาน
รถไฟโค่นโพ
ต้นนี้ลงเสียไม่ทราบ
ด้วยเหตุอันใดโดย
ไม่ได้ขอพระบรม
ราชานุญาต ต่อมา
เห็นว่าโดนเรื่องถูก
ไล่ออกและได้มีผู้นำ
โพต้นใหม่มาปลูก
แทนต้นที่ได้ทรง
ปลูกไว้ซึ่งได้ถูกโค่น
ไปแต่ก็หาได้งอก
งามเหมือนดังโพ
ต้นเก่าไม่

จากคำบอกเล่าของท่านผู้
อาวุโสเหล่านี้ ทำให้เราท่านที่เป็น
คนรุ่นหลัง ๆ ได้มีความรู้ความ
สว่างในประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของ

ตนเองขึ้นมามากมายทีเดียว ผู้เขียน
จึงขอขอบพระคุณท่านเหล่านี้เป็น
อย่างสูงและด้วยความเคารพ

วันเวลาอันสำคัญที่ได้เกิด
ปรากฏการณ์อันยิ่งใหญ่ในด้าน
ดาราศาสตร์ของแผ่นดินสยามใน
รอบ ๖๐ ปี ได้เกิดขึ้นและผ่านพ้น
ไปแล้ว ณ ตำบลโลกโพธิ์ เมือง
ปัตตานี วันเวลาที่ได้เกิดปรากฏ
การณ์นี้ได้มีผู้จดบันทึกไว้แล้วด้วย
ความถูกต้องเที่ยงตรง แต่วันเวลาที่
พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่
หัวได้เสด็จมายังบ้านโลกโพธิ์ในปี
เดียวกับที่ได้เกิดปรากฏการณ์ทาง
ธรรมชาติอันยิ่งใหญ่ นั้นมีท่านผู้ใด
จดบันทึกเอาไว้ถูกต้องตามความ
เป็นจริงบ้างเพื่อให้ลูกหลานรุ่นหลัง
ต่อ ๆ ไป อธิบายประวัติศาสตร์
ในช่วงนั้นได้ถูกต้องตรงกันว่า ใน
วันนั้น วันที่เท่านั้น เดือนนั้น คือ
วันที่พระองค์ท่านได้เสด็จมา ณ
ที่ตำบลโลกโพธิ์แห่งนี้ ก่อนที่วัน
เวลาดังกล่าวมันจะมารอบรอบหนึ่ง
ร้อยปีแห่งการเสด็จ ประวัติศาสตร์
นั้นยังนานวันเข้ายิ่งแก้ไขได้ยาก
เพราะหลักฐานทุก ๆ อย่างย่อม
สูญสลายไปตามกาลเวลา

ท่านผู้ใดมีหลักฐานอื่น ๆ
ที่นอกเหนือไปจากนี้หรือดีกว่านี้
หรือมีข้อโต้แย้งใด ๆ ขอความ
กรุณาได้เขียนส่งหลักฐานเหล่านั้น
ไปยังบรรณาธิการ วารสารฉบับนี้
ด้วยจักขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ผู้เขียน
เองก็เป็นคนรุ่นหลังได้เกิดมาหลัง
จากเหตุการณ์ดังกล่าวผ่านพ้นไป
แล้วถึงสามสิบกว่าปี บทความที่นำ
มาเสนอนี้ก็อาศัยการค้นคว้าหา

หลักฐานเอามาจากคนรุ่นก่อนและ
จากคำบอกเล่าของท่านผู้อาวุโส
ทั้งหลายในช่วงต้น แต่คำบอกเล่า
นั้นเมื่อถึงระยะไปเป็นเวลานาน
ก็อาจจะเกิดข้อผิดพลาดสับสนขึ้น
ได้เนื่องจากสังขารเป็นของไม่เที่ยง
ไม่ว่าจะเป็นตัวเองผู้เขียนเองหรือ
ใครก็ตาม ไม่เหมือนบันทึกที่ได้จด
ได้เขียนเอาไว้เป็นตัวแทนสิ่ง
จะเนิ่นนานสักเพียงใดก็ตาม ถ้าได้
จดบันทึกไว้ถูกต้องเที่ยงตรงตาม
ความเป็นจริง ถ้าตัวอักษรจะยัง
สามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน
อยู่ความเที่ยงตรงก็จะยังคงมีอยู่
เช่นเดิมไม่เปลี่ยนแปลง เรื่องมีด
กลางวันที่โลกโพธิ์จะยังไม่ยุติถ้าเรา
ท่านยังค้นหาหลักฐานไม่พบว่า
พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้า
อยู่หัวได้เสด็จมายังตำบลนี้ในวัน
และเวลาใด.

หมายเหตุ ปรากฏการณ์ใน
ครั้งนี้ความมืดได้ครอบคลุมพื้นที่
ของจังหวัดปัตตานีหมดทั้งจังหวัด
รวมทั้งจังหวัดสงขลาและจังหวัด
ยะลาเพียงบางส่วน แต่จุดที่มีมืดมาก
ที่สุดเกิดขึ้นที่ตำบลโลกโพธิ์เพราะ
อยู่ในแนวรัศมีวงเคอร์เส้นเดียวกัน
ระหว่างโลก ดวงจันทร์ และดวง
อาทิตย์

- เอกสารอ้างอิง
๑. พลโทพระยาสวัสดิธานินเทศ,
อุปราชา, สารานุกรมไทย
สำหรับเยาวชน, เล่ม ๑ พิมพ์
ที่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว,
ครั้งที่ ๑, พ.ศ. ๒๕๑๖, หน้า
๒๒-๓๕
 ๒. สถาบันทักษิณคดีศึกษา, สารา

นุกรมวัฒนธรรมภาคใต้,
พ.ศ. ๒๕๒๕, หน้า ๖๕๔-
๖๕๖

๓. ประยูท สิริพิพันธุ์, พระจอม
เกล้าเจ้ากรุงสยาม, เล่มปลาย,
สำนักพิมพ์สยาม, พ.ศ. ๒๕๑๖,
หน้า ๓๐๗-๓๑๕

บุคคลอ้างอิง

๑. พระครูวิรัชโสภณ (แดง) อายุ
๘๗ ปี เจ้าคณะอำเภอโคกโพธิ์
วัดศรีมหาโพธิ์ อ.โคกโพธิ์ จ.
ปัตตานี, ช่างผู้ก่อสร้างพลับ

ปลา

๒. นางแดง สุขแก้วมณี อายุ ๘๘
ปี บ้านเลขที่ ๗๗ หมู่ที่ ๗
ต.โคกโพธิ์ อ.โคกโพธิ์ จ.
ปัตตานี, เฝ้ารับเสด็จพระปก
เกล้าฯ
๓. นางจิบ กุณฑพันธ์ อายุ ๘๒
ปี บ้านเลขที่ ๖๓ หมู่ที่ ๗ ต.
โคกโพธิ์ อ.โคกโพธิ์ จ.ปัตตานี,
เรื่องมีดกลางวัน
๔. นายลาก ทรบุตร อายุ ๘๑ ปี
บ้านเลขที่ ๑๗ หมู่ที่ ๕ ต.

ป่าบอน อ.โคกโพธิ์ จ.ปัตตานี,
เรื่องมีดกลางวัน

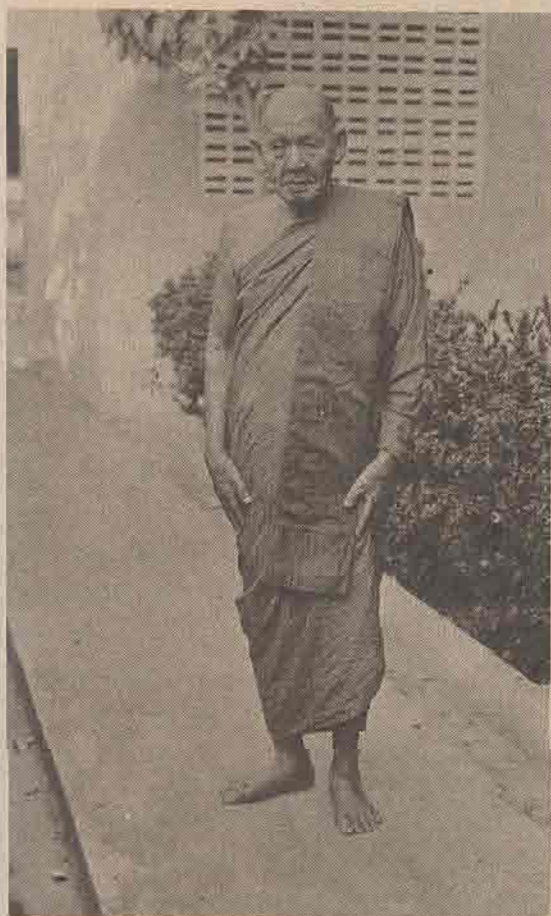
๕. นางริน พันธุ์ทอง อายุ ๘๐
ปี บ้านเลขที่ ๒๑ หมู่ที่ ๗
ต.ป่าบอน อ.โคกโพธิ์ จ.
ปัตตานี, ตลอดที่ว่าการอำเภอ
โคกโพธิ์
๖. นางเอี่ยม ไชยลาภ อายุ ๗๖
ปี บ้านเลขที่ ๔๐ หมู่ที่ ๒ ต.
บางโคระ อ.โคกโพธิ์ จ.ปัตตา
นั, มีดกลางวัน

ฐานตั้งกล้องดูดาวเมื่อ ๕ พ.ศ. ๒๔๗๒ ตั้งอยู่บนเนินเขาหลังที่ว่าการ
อำเภอโคกโพธิ์ปัจจุบัน ฐานซ้ายมือสุดในภาพเป็นหมุดสามเหลี่ยมใหญ่
ของกรมแผนที่ทหารบก

พลับพลาประดับเศด็จในหลวง ร.๗ คนในโคกโพธิ์ปัจจุบันเชื่อว่ารัชกาลที่ ๗
เสด็จมาทอดพระเนตรสุริยปราสาท เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๔๗๒

พระครูวิรัชโสภณ เจ้าคณะอำเภอโคกโพธิ์คนปัจจุบัน
ท่านเป็นช่างผู้หนึ่งที่ร่วมสร้างพลับพลาประดับเศด็จ เมื่อปี
๒๔๗๒

ต้นโพธิ์ที่ปลูกทดแทนขึ้นใหม่ จากต้นเก่าที่ ร.๗
ทรงปลูกไว้